

Codul penal

Codul de procedură penală

Legea de punere în aplicare ♦ Reglementări anterioare

♦ Legislație conexă ♦ Decizii ale Curții Constituționale

♦ Recursuri în interesul legii ♦ Hotărâri prealabile

♦ Index

Ediția a 20-a actualizată la **17 septembrie 2019**

și îngrijită de avocat dr. Petruț Ciobanu

Editura Rosetti International
București, 2019

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ROMÂNIA [Legislație]

Codul penal ; Codul de procedură penală : Legea de punere aplicare, Reglementări anterioare, Legislație conexă, Decizii ale Curții Constituționale, Recursuri în interesul legii, Hotărâri prealabile, Index. - Ed. a 20-a / îngrijită de av. dr. Petruț Ciobanu. - București :

Rosetti International, 2019
ISBN 978-606-025-017-3

I. Ciobanu, Petruț (ed.)

34

Copyright © 2019 Editura ROSETTI International

CODUL PENAL & CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

Toate drepturile asupra prezentei ediții sunt rezervate
Editurii ROSETTI International. Drepturile de distribuție aparțin în exclusivitate Editurii
ROSETTI International.

Redactor: Marian Florescu
Tehnoredactor: Carmen Dumitrescu

Editura ROSETTI INTERNATIONAL
București, Str. Ion Brezoianu nr. 9, ap. 6, sector 5
cod poștal: 050022
tel.: +04 021 314 77 81; 0726 178 175; 0724 305 413
e-mail: distributie@editurarosetti.ro
www.editurarosetti.ro

SUMAR

CODUL PENAL

Legea nr. 286/2009 privind Codul penal.....	9
Index.....	181
Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.....	190

CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală	207
Index.....	494
Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale	509

PARTEA GENERALĂ

Titlul I

Legea penală și limitele ei de aplicare

Capitolul I

Principii generale

Art. 1. Legalitatea incriminării. (1) Legea penală prevede faptele care constituie infracțiuni.

(2) Nicio persoană nu poate fi sancționată penal pentru o faptă care nu era prevăzută de legea penală la data când a fost săvârșită. [Regl. ant.: CP 1969 – art. 2, art. 11]

Art. 2. Legalitatea sancțiunilor de drept penal. (1) Legea penală prevede pedepsele aplicabile și măsurile educative ce se pot lua față de persoanele care au săvârșit infracțiuni, precum și măsurile de siguranță ce se pot lua față de persoanele care au comis fapte prevăzute de legea penală.

(2) Nu se poate aplica o pedeapsă ori nu se poate lua o măsură educativă sau o măsură de siguranță dacă aceasta nu era prevăzută de legea penală la data când fapta a fost săvârșită.

(3) Nicio pedeapsă nu poate fi stabilită și aplicată în afara limitelor generale ale acesteia. [Regl. ant.: CP 1969 – art. 2, art. 11]

Legislație conexă: C. Rom. – art. 23 alin. (12); ♦ CEDO – art. 7; ♦ CDFUE – art. 49.

Capitolul II

Aplicarea legii penale

Secțiunea 1

Aplicarea legii penale în timp

Art. 3. Activitatea legii penale. Legea penală se aplică infracțiunilor săvârșite în timpul cât ea se află în vigoare. [Regl. ant.: CP 1969 – art. 10]

Legislație conexă: C. Rom. – art. 15 alin. (2), art. 78.

Hotărâre prealabilă. ICCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală. A se vedea decizia nr. 7/2016 redată la art. 5.

Art. 4. Aplicarea legii penale de dezincriminare. Legea penală nu se aplică faptelor săvârșite sub legea veche, dacă nu mai sunt prevăzute de legea nouă. În acest caz, executarea pedepselor, a măsurilor educative și a măsurilor de siguranță, pronunțate în baza legii vechi, precum și toate consecințele penale ale hotărârilor judecătorești privitoare la aceste fapte încetează prin intrarea în vigoare a legii noi. [Regl. ant.: CP 1969 – art. 12]

► **Legea de aplicare nr. 187/2012:**

Art. 3. (1) Dispozițiile art. 4 din Codul penal privind legea penală de dezincriminare sunt aplicabile și în situațiile în care o faptă determinată, comisă sub imperiul legii vechi, nu mai constituie infracțiune potrivit legii noi datorită modificării elementelor constitutive ale infracțiunii, inclusiv a formei de vinovăție, cerută de legea nouă pentru existența infracțiunii.

– **L. nr. 151/2016** privind ordinul european de protecție, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative (M. Of. nr. 545 din 20 iulie 2016);

– **O.U.G. nr. 13/2017** pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 92 din 1 februarie 2017);

Notă. Înainte de intrarea în vigoare a dispozițiilor O.U.G. nr. 13/2017 (10 februarie 2017) aceasta a fost abrogată de O.U.G. nr. 14/2017 (M. Of. nr. 101 din 5 februarie 2017).

– **O.U.G. nr. 14/2017** privind abrogarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 13/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru modificarea Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală (M. Of. nr. 101 din 5 februarie 2017);

– **Decizia Curții Constituționale nr. 224/2017**, publicată în M. Of. nr. 427 din 9 iunie 2017. (A se vedea decizia în extras la art. 335);

– **Decizia Curții Constituționale nr. 368/2017**, publicată în M. Of. nr. 566 din 17 iulie 2017. (A se vedea decizia în extras la art. 35);

– **L. nr. 193/2017** pentru modificarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (M. Of. nr. 598 din 25 iulie 2017);

– **Decizia Curții Constituționale nr. 518/2017**, publicată în M. Of. nr. 765 din 26 septembrie 2017. (A se vedea decizia în extras la art. 298);

– **L. nr. 49/2018** privind precursorii de explozivi, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, M. Of. nr. 194 din 2 martie 2018 (cu aplicare din 1 aprilie 2018);

– **Decizia Curții Constituționale nr. 297/2018**, publicată în M. Of. nr. 518 din 25 iunie 2018. (A se vedea decizia în extras la art. 155)

– **Decizia Curții Constituționale nr. 601/2018** publicată în M. Of. nr. 1057 din 13 decembrie 2018. (A se vedea decizia în extras la art. 129);

– **Decizia Curții Constituționale nr. 651/2018** publicată în M. Of. nr. 1083 din 20 decembrie 2018. (A se vedea decizia în extras la art. 4).

(2) Dispozițiile art. 4 din Codul penal nu se aplică în situația în care fapta este incriminată de legea nouă sau de o altă lege în vigoare, chiar sub o altă denumire.

Art. 8. Dispozițiile art. 4 se aplică în mod corespunzător și pedepselor aplicate prin hotărâri care au rămas definitive anterior intrării în vigoare a prezentei legi, pentru fapte incriminate de actele normative prevăzute în titlul II.

Admitere excepție de neconstituționalitate. Prin decizia nr. 651/2018, M. Of. nr. 1083 din 20 decembrie 2018, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că:

1. *Soluția legislativă cuprinsă în art. 595 alin. (1) din Codul de procedură penală, care nu prevede și decizia Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare ca un caz de înlăturare sau modificare a pedepsei/măsurii educative, este neconstituțională.*

2. *Soluția legislativă cuprinsă în art. 4 din Codul penal, care nu asimilează efectele unei decizii a Curții Constituționale prin care se constată neconstituționalitatea unei norme de incriminare cu o lege penală de dezincriminare, este neconstituțională.*

Hotărâre prealabilă. ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală. 1. Prin decizia nr. 12/2014, M. Of. nr. 507 din 8 iulie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Brașov - Secția penală și pentru cauze cu minori și a stabilit că:

Faptele prevăzute de art. 323 din Codul penal anterior și art. 8 din Legea nr. 39/2003, în reglementarea anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, se regăsesc în incriminarea din art. 367 din Codul penal, nefind dezincriminate.

2. Prin decizia nr. 4/2015, M. Of. nr. 244 din 9 aprilie 2015, ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de Tribunalul București - Secția I penală privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept respectiv:

„Dacă infracțiunea de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 184 alin. 2 teza I (fapta a avut vreuna din urmările prevăzute de art. 182 alin. 1) și 4 din Codul penal din 1969 își găsește corespondentul în infracțiunea de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 196 alin. (2) și (3) din actualul Cod penal sau dacă, dimpotrivă, este dezincriminată?”

Stabilește că infracțiunea de vătămare corporală din culpă prevăzută de art. 184 alin. 2 teza I (fapta a avut vreuna din urmările prevăzute de art. 182 alin. 1) și alin. 4 din Codul penal din 1969 în ipoteza în care fapta a produs o vătămare ce a necesitat între 11 și 90 de zile îngrijiri medicale și nu îndeplinește una dintre condițiile impuse de alin. (1) al art. 196 din Codul penal este dezincriminată începând cu data de 1 februarie 2014.

3. Prin decizia nr. 6/2015, M. Of. nr. 257 din 17 aprilie 2015, ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept, și a stabilit că:

În interpretarea dispozițiilor art. 4 Cod penal, succesiunea de acte normative cu privire la prețul mediu al unui metru cub de masă lemnoasă pe picior (Ordinul nr. 3283 din 23.08.2012 al Ministerului Mediului și Pădurilor; art. 202 pct. 8 din Legea nr. 187/2012 de punere în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal; Ordinul nr. 76 din data de 6.02.2014 al Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice și Ordinul nr. 118/24.02.2014 al Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice) nu a avut ca efect imposibilitatea stabilirii acestui preț și, pe cale de consecință, nu a condus la dezincriminarea în concreto a infracțiunilor de tăiere fără drept de arbori din fondul forestier național, prev. de art. 108 din Legea nr. 46/2008 și de furt de arbori din fondul forestier național, prevăzută de art. 110 din Legea nr. 46/2008.

Notă. Codul silvic a fost republicat în M. Of. nr. 611 din 12 august 2015, dându-se textelor o nouă renumotare. Infracțiunile precizate în decizia nr. 6/2015 se regăsesc în art. 107 și art. 109.

4. Prin decizia nr. 10/2015, M. Of. nr. 389 din 4 iunie 2015, ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de către Curtea de Apel Craiova, Secția Penală și Pentru Cauze cu Minori, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept vizând „modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal, respectiv dacă este îndeplinită condiția tipicității infracțiunii de grup infracțional organizat (sau dacă sunt întrunite elementele constitutive) atunci când pentru infracțiunea care intră în scopul grupului a intervenit dezincriminarea odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal”.

În interpretarea dispozițiilor art. 367 alin. (1) și (6) din Codul penal stabilește că:

În ipoteza în care odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal, infracțiunea care intră în scopul grupului organizat a fost dezincriminată, nu mai este îndeplinită una dintre trăsăturile esențiale ale infracțiunii, respectiv condiția tipicității.

5. Prin decizia nr. 30/2015, M. Of. nr. 14 din 8 ianuarie 2016, ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de către Curtea de Apel Brașov, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a următoarei probleme de drept „dacă în situația unei infracțiuni de înșelăciune (dar și a altor infracțiuni, de pildă, furtul calificat), comise sub imperiul legii anterioare, prin modificarea conținutului noțiunii de „consecințe deosebit de grave” și existența unui prejudiciu sub pragul de 2.000.000 lei are loc o dezincriminare parțială (a formeii agravate), prin modificarea cerințelor de tipicitate ca trăsătură esențială a infracțiunii”.

Stabilește că în situația unei infracțiuni de înșelăciune, comise sub imperiul Codului penal din 1969 care a produs un prejudiciu sub pragul de 2.000.000 lei, modificarea noțiunii de consecințe deosebit de grave în Codul penal nu produce efectele prevăzute de art. 4 din Codul penal și nici cele prevăzute de art. 3 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și nu conduce la dezincriminarea infracțiunii de înșelăciune.

6. Prin decizia nr. 9/2016, M. Of. nr. 356 din 10 mai 2016, ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Timișoara, Secția Penală, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept: „Dacă elementul material al laturii obiective a infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice prevăzute de art. 371 din Codul penal, trebuie îndreptat împotriva mai multor persoane și dacă în situația în care acțiunea descrișă a vizat o singură persoană operează dezincriminarea conform art. 4 din Codul penal.”

Stabilește că:

1. *În aplicarea dispozițiilor art. 371 din Codul penal, în cazul infracțiunii de tulburare a ordinii și liniștii publice, pentru existența infracțiunii, violențele, amenințările sau atingerile grave aduse demnității nu trebuie să fie comise împotriva mai multor persoane, fiind suficient ca violențele, amenințările ori atingerile grave aduse demnității, care tulbură ordinea și liniștea publică, să fie săvârșite, în public, împotriva unei persoane.*

2. *În ipoteza în care violențele, amenințările sau atingerile grave aduse demnității persoanei, care tulbură ordinea și liniștea publică, au fost comise, în public, împotriva unei singure persoane, nu operează dezincriminarea, nefiind incidente dispozițiile art. 4 din Codul penal.*

7. Prin decizia nr. 18/2016, M. Of. nr. 930 din 18 noiembrie 2016, ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova – Secția Penală și pentru Cauze cu Minori, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: *modalitatea de interpretare a dispozițiilor art. 280¹ din Legea nr. 31/1990, în sensul de a se lămurii dacă este îndeplinită condiția tipicității infracțiunii de transmitere fictivă a părților sociale, atunci când pentru infracțiunea pentru care s-a început urmărirea penală, de la care s-a sustras*

inculpatul prin vânzarea părților sociale, a intervenit dezincriminarea, ca efect al Deciziei Curții Constituționale nr. 363 din 07.05.2015.^[1]

Stabilește că, în interpretarea dispozițiilor art. 280¹ din Legea nr. 31/1990, în ipoteza în care infracțiunea pentru care s-a început urmărirea penală, de la care s-a sustras inculpatul prin transmiterea fictivă a părților sociale, a fost dezincriminată, nu mai este îndeplinită una din condițiile de tipicitate pentru reținerea acestei infracțiuni.

8. Prin decizia nr. 6/2017, M. Of. nr. 284 din 24 aprilie 2017, ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Timișoara – Secția Penală, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Interpretarea dispozițiilor art. 253¹ din Codul penal din 1969, în sensul de a lămuri dacă intră sub incidența Deciziei Curții Constituționale nr. 603 din 6 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 845 din 13 noiembrie 2015 (prin care s-a constatat că sintagma „raporturi comerciale” din cuprinsul dispozițiilor art. 301 alin. (1) din Codul penal este neconstituțională), fiind dezincriminată, fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act ori a participat la luarea unei decizii prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale în sensul art. 253¹ din Codul penal din 1969, în situația în care atât actul sau decizia funcționarului public, cât și raporturile comerciale cu beneficiarul, au avut loc anterior datei de 01.10.2011 când a intrat în vigoare Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, când noțiunea de „raport comercial” avea un înțeles normativ determinat și determinabil prin prisma dispozițiilor Codului comercial, cum s-a stabilit în par. 20 din Decizia Curții Constituționale nr. 603 din 6 octombrie 2015” și stabilește:

Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act ori a participat la luarea unei decizii prin care s-a obținut, direct sau indirect, un folos patrimonial pentru o persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale, intră sub incidența Deciziei Curții Constituționale nr. 603 din 6 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 845 din 13 noiembrie 2015, fiind dezincriminată, indiferent de data îndeplinirii actului ori a participării la luarea deciziei și indiferent de data raporturilor comerciale.

Art. 5. Aplicarea legii penale mai favorabile până la judecarea definitivă a cauzei. (1) În cazul în care de la săvârșirea infracțiunii până la judecarea definitivă a cauzei au intervenit una sau mai multe legi penale, se aplică legea mai favorabilă.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică și actelor normative ori prevederilor din acestea declarate neconstituționale, precum și ordonanțelor de urgență aprobate de Parlament cu modificări sau completări ori respinse, dacă în timpul când acestea s-au aflat în vigoare au cuprins dispoziții penale mai favorabile. [Regl. ant.: CP 1969 – art. 13]

► Legea de aplicare nr. 187/2012:

Art. 11. Dispozițiile art. 62 din Codul penal privind amenda care însoțește pedeapsa închisorii nu se aplică în cazul infracțiunilor săvârșite anterior intrării în vigoare a acestuia și nu vor fi avute în vedere pentru determinarea legii penale mai favorabile.

[1] Prin dec. nr. 363/2015, M. Of. nr. 495 din 3 mai 2015, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 6 din Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale sunt neconstituționale.

Notă. Art. 6 din Legea nr. 241/2005 cu următorul conținut: *Constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la un an la 6 ani reținerea și nevărsarea, cu intenție, în cel mult 30 de zile de la scadență, a sumelor reprezentând impozite sau contribuții cu reținere la sursă.*

Art. 12. (1) În cazul succesiunii de legi penale intervenite până la rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare, pedepsele accesorii și complementare se aplică potrivit legii care a fost identificată ca lege mai favorabilă în raport cu infracțiunea comisă.

Art. 16. (1) Măsura suspendării sub supraveghere a executării pedepsei aplicată în baza Codului penal din 1969 se menține și după intrarea în vigoare a Codului penal, până la împlinirea termenului de încercare stabilit prin hotărârea de condamnare.

(2) Pentru determinarea legii penale mai favorabile cu privire la suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei conform art. 5 din Codul penal, instanța va avea în vedere sfera obligațiilor impuse condamnatului și efectele suspendării potrivit legilor succesive, cu prioritate față de durata termenului de încercare sau supraveghere.

Art. 17. În aplicarea dispozițiilor referitoare la legea penală mai favorabilă intervenită în cursul procesului, o pedeapsă cu suspendarea executării, aplicabilă potrivit Codului penal din 1969, este considerată mai favorabilă decât o măsură educativă privativă de libertate prevăzută de Codul penal.

Admitere excepție de neconstituționalitate. Prin decizia nr. 265/2014, M. Of. nr. 372 din 20 mai 2014, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția penală și a constatat constată că:

Dispozițiile art. 5 din Codul penal sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile.

Curtea în esență a motivat astfel:

[...] Curtea Constituțională constată că dispozițiile art. 5 din actualul Cod penal, în interpretarea care permite instanțelor de judecată, în determinarea legii penale mai favorabile, să combine dispozițiile Codului penal din 1969 cu cele ale actualului Cod penal, contravine dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (4) privind separația și echilibrul puterilor în stat, precum și ale art. 61 alin. (1) privind rolul Parlamentului de unică autoritate legiuitoare a țării.

Curtea observă că noțiunea de *instituție autonomă* nu este reglementată în niciunul dintre cele două coduri penale și nici în legea de aplicare a actualului Cod penal. Așa fiind, chiar dacă în limbajul juridic curent utilizarea noțiunii de *instituție autonomă* pentru anumite categorii juridice este acceptată, caracterul autonom al acesteia, astfel cum acesta este susținut în doctrină și practica judiciară, presupune că ea are o existență de sine stătătoare și nu depinde de ansamblul normativ în care este integrată pentru a-și îndeplini finalitatea. Or, o atare concluzie este inadmisibilă, întrucât nu se poate reține că o normă din Codul penal care reglementează cu privire la o anumită instituție de drept penal (recidivă, concurs de infracțiuni, prescripție etc.) este independentă de legea căreia îi aparține. Această distincție are o deosebită importanță pentru înțelegerea conceptului de lege, pentru că numai așa se poate oferi noțiunii de «lege penală mai favorabilă» un înțeles constituțional.

Totodată, Curtea observă că prin Decizia nr. 2 din 14 aprilie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a decis că în aplicarea art. 5 din Codul penal prescripția răspunderii penale reprezintă o instituție autonomă față de instituția pedepsei, conferind astfel articolului 5 din Codul penal, în interpretarea dată, valențe neconstituționale. *Curtea constată că, odată cu publicarea prezentei decizii în Monitorul Oficial al României, efectele Deciziei nr. 2 din 14 aprilie 2014 a instanței supreme încetează în conformitate cu prevederile art. 147 alin. (4) din Constituție și cu cele ale art. 477¹ din Codul de procedură penală.*

Hotărâre prealabilă. ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală. 1. Prin decizia nr. 2/2014, M. Of. nr. 319 din 30 aprilie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de către Curtea de Apel București - Secția I penală:

În aplicarea art. 5 din Codul penal, stabilește că prescripția răspunderii penale reprezintă o instituție autonomă față de instituția pedepsei.

În motivarea deciziei se arată că „determinarea instituțiilor care pot funcționa autonom este o preocupare importantă în practica judiciară penală actuală datorită necesității de a

stabili modul de aplicare a legii penale mai favorabile”, precum și că „instituțiile autonome sunt instituțiile al căror mecanism de aplicare funcționează separat de încadrare și/sau pedeapsă și ale căror condiții de existență sunt diferite de faptul juridic față de care sunt apreciate ca fiind autonome”. Se mai statuează că „Având în vedere că efectele instituțiilor autonome nu sunt generate de același tip de fapt juridic, instituțiile enumerate mai sus sunt autonome și între ele, nu doar față de incriminare și sancțiune”.

Notă. Curtea Constituțională prin decizia nr. 265 din 6 mai 2014, M. Of. nr. 372 din 20 mai 2014 a stabilit că odată cu publicarea prezentei decizii în Monitorul Oficial al României, **efectele Deciziei nr. 2 din 14 aprilie 2014 a instanței supreme încetează** în conformitate cu prevederile art. 147 alin. (4) din Constituție și cu cele ale art. 477¹ din Codul de procedură penală.

2. Prin decizia nr. 5/2014, M. Of. nr. 470 din 26 iunie 2014, **Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea** formulată de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția penală și a stabilit că:

În aplicarea art. 5 din Codul penal, se are în vedere criteriul aprecierii globale a legii penale mai favorabile.

Constată că nu este permisă combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile cu privire la condițiile de existență și sancționare ale infracțiunii în formă continuată.

3. Prin decizia nr. 10/2014, M. Of. nr. 502 din 7 iulie 2014, **Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea** formulată de Curtea de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori și a stabilit că:

În aplicarea art. 5 din Codul penal, circumstanțele atenuante se apreciază global în funcție de incriminare și sancțiune. În situația intrării în vigoare a unei noi legi, ce aduce modificări atât cu privire la pedepse, cât și cu privire la circumstanțele atenuante, circumstanțele ca parte din instituția sancțiunii unei infracțiuni nu pot fi privite și analizate distinct față de instituția pedepsei.

Înlăturarea circumstanțelor atenuante nu aduce atingere principiului neagravării situației în propria cale de atac prevăzut în art. 418 din Codul de procedură penală, atunci când în concret, pentru aceeași faptă, se stabilește o sancțiune mai puțin severă.

4. Prin decizia nr. 21/2014, M. Of. nr. 829 din 13 noiembrie 2014, **Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea** formulată de Curtea de Apel Târgu Mureș - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept în sensul dacă „art. 5 alin. 1 din Codul penal trebuie interpretat că legea penală mai favorabilă este aplicabilă, în cazul infracțiunilor săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014, care nu au fost încă judecate definitiv și față de care s-a împlinit prescripția răspunderii penale până la data de 20 mai 2014 în interpretarea dată prin Decizia nr. 2/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, însă față de care prescripția răspunderii penale nu este împlinită, în interpretarea dată aceluiași text legal prin decizia nr. 265/2014 a Curții Constituționale”.

Stabilește că dispozițiile art. 5 alin. 1 din Codul penal trebuie interpretate, inclusiv în materia prescripției răspunderii penale, în sensul că legea penală mai favorabilă este aplicabilă în cazul infracțiunilor săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 care nu au fost încă judecate definitiv, în conformitate cu Decizia nr. 265/2014 a Curții Constituționale.

5. Prin decizia nr. 13/2015, M. Of. nr. 410 din 10 iunie 2015, **ÎCCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea** formulată de Curtea de Apel București - Secția I penală prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept: „dacă în aplicarea dispozițiilor art. 5 din Codul penal, conform Deciziei nr. 265/2014 a Curții Constituționale, în cazul pluralității de infracțiuni constând într-o infracțiune pentru care, potrivit Codului penal anterior, a fost aplicată, printr-o hotărâre definitivă, o pedeapsă cu suspendarea condiționată a executării care, conform art. 41 alin. (1) din Codul penal, nu îndeplinește condițiile pentru a constitui

primul termen al recidivei postcondamnatorii și, respectiv, o infracțiune săvârșită în termenul de încercare, pentru care legea penală mai favorabilă este legea nouă, stabilirea și executarea pedepsei, în urma revocării suspendării condiționate, se realizează potrivit dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal raportat la art. 83 alin. 1 din Codul penal anterior sau conform dispozițiilor art. 96 alin. (5) raportat la art. 44 alin. (2) din Codul penal, referitoare la pluralitatea intermediară.”

Stabilește că: **În aplicarea dispozițiilor art. 5 din Codul penal, conform Deciziei nr. 265/2014 a Curții Constituționale, în cazul pluralității de infracțiuni constând într-o infracțiune pentru care, potrivit Codului penal anterior, a fost aplicată, printr-o hotărâre definitivă, o pedeapsă cu suspendarea condiționată a executării care, conform art. 41 alin. (1) din Codul penal, nu îndeplinește condițiile pentru a constitui primul termen al recidivei postcondamnatorii și, respectiv, o infracțiune săvârșită în termenul de încercare, pentru care legea penală mai favorabilă este legea nouă, stabilirea și executarea pedepsei, în urma revocării suspendării condiționate, se realizează potrivit dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal raportat la art. 83 alin. 1 din Codul penal anterior.**

6. Prin decizia nr. 29/2015, M. Of. nr. 29 din 15 ianuarie 2016, **ÎCCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea** formulată de Curtea de Apel București - Secția a II-a penală prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile referitoare la chestiunea de drept: „dacă în aplicarea art. 585 alin. 1 lit. a) din Codul de procedură penală, în cazul operațiunii de contopire a unei pedepse cu închisoarea aplicate în temeiul Codului Penal din 1968 pentru o infracțiune săvârșită sub imperiul acestei legi cu o pedeapsă cu închisoarea aplicată în temeiul noului Cod Penal pentru o infracțiune săvârșită sub imperiul Codului Penal din 1968 se impune determinarea legii penale mai favorabile condamnatului în temeiul art. 5 din noul Cod Penal sau se aplică legea în vigoare la momentul efectuării operațiunii de contopire”.

Stabilește că în procedura de modificare a pedepsei prevăzută de art. 585 alin. 1 lit. a) din Codul de procedură penală, în cadrul operațiunii de contopire a unei pedepse cu închisoarea aplicată în temeiul Codului penal anterior pentru o infracțiune săvârșită sub imperiul acestei legi cu o pedeapsă cu închisoarea aplicată în temeiul noului Cod penal pentru o infracțiune săvârșită sub Codul penal anterior, se impune determinarea legii penale mai favorabile condamnatului conform art. 5 din Codul penal.

7. Prin decizia nr. 7/2016, M. Of. nr. 251 din 5 aprilie 2016, **ÎCCJ - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea** formulată de Curtea de Apel Bacău - Secția Penală, Cauze Minori și Familie, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept: „dacă la stabilirea legii penale mai favorabile, conform art. 5 din Codul penal, pentru infracțiuni comise anterior datei de 1 februarie 2014, aflate în concurs cu una sau mai multe infracțiuni comise după intrarea în vigoare a noului Cod penal, decizia nr. 265/2014^[1] a Curții Constituționale se aplică avându-se în vedere toate infracțiunile comise de inculpat și impune aplicarea noului Cod penal pentru toate infracțiunile ori se aplică doar în raport de infracțiunile comise anterior datei de 1 februarie 2014, existând astfel posibilitatea aplicării dispozițiilor din vechiul Cod penal pentru acestea din urmă.”

Stabilește că, în aplicarea dispozițiilor art. 5 din Codul penal, în cazul pluralității de infracțiuni constând în săvârșirea unor infracțiuni anterior datei de 1 februarie 2014, respectiv a unor infracțiuni comise după intrarea în vigoare a noului Cod penal, pentru infracțiunile săvârșite anterior datei de 1 februarie 2014 se va aplica legea penală mai favorabilă - identificată ca fiind legea veche sau legea nouă - iar pentru infracțiunile săvârșite sub imperiul legii penale noi, precum și pentru tratamentul sancționator al concursului de infracțiuni, se va aplica legea nouă, conform art. 3 din Codul penal și art. 10 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal.

^[1] Decizia nr. 265/2014 a Curții Constituționale este redată în extras la art. 5 CP.

8. Prin decizia nr. 11/2016, M. Of. nr. 468 din 23 iunie 2016, ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova – Secția penală și pentru cauze cu minori, prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea de principiu a problemei de drept dacă „în aplicarea dispozițiilor art. 5 din Codul penal, conform Deciziei nr. 265/2014 a Curții Constituționale, în cazul pluralității de infracțiuni constând într-o infracțiune pentru care potrivit Codului penal anterior a fost aplicată printr-o hotărâre definitivă o pedeapsă cu suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei conform art. 86¹ din Codul penal anterior și respectiv, o infracțiune săvârșită în termenul de încercare, pentru care legea penală mai favorabilă este considerată legea nouă, stabilirea și executarea pedepsei rezultante în urma revocării suspendării sub supraveghere se realizează potrivit dispozițiilor art. 16 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal raportat la art. 86⁴ alin. (1) din Codul penal anterior sau conform art. 96 alin. (4) și (5) din Codul penal actual.”

Stabilește că, în aplicarea dispozițiilor art. 5 din Codul penal, conform deciziei Curții Constituționale nr. 265/2014, în cazul pluralității de infracțiuni constând într-o infracțiune pentru care potrivit Codului penal anterior a fost aplicată printr-o hotărâre definitivă o pedeapsă cu suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei potrivit art. 86¹ din Codul penal anterior și o infracțiune săvârșită în termenul de încercare, pentru care legea penală mai favorabilă este considerată legea nouă, stabilirea și executarea pedepsei rezultante în urma revocării suspendării sub supraveghere se realizează conform art. 96 alin. (4) și (5) din Codul penal.

Art. 6. Aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei. (1) Când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximumul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maxim.

(2) Dacă după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare la detențiune pe viață și până la executarea ei a intervenit o lege care prevede pentru aceeași faptă numai pedeapsa închisorii, pedeapsa detențiunii pe viață se înlocuiește cu maximumul închisorii prevăzut pentru acea infracțiune.

(3) Dacă legea nouă prevede în locul pedepsei închisorii numai amenda, pedeapsa aplicată se înlocuiește cu amenda, fără a se putea depăși maximumul special prevăzut în legea nouă. Ținându-se seama de partea executată din pedeapsa închisorii, se poate înlătura în totul sau în parte executarea amenzii.

(4) Măsurile educative neexecutate și neprevăzute în legea nouă nu se mai execută, iar cele care au corespondent în legea nouă se execută în conținutul și limitele prevăzute de aceasta, dacă este mai favorabilă.

(5) Când legea nouă este mai favorabilă în condițiile alin. (1) - (4), pedepsele complementare și măsurile de siguranță neexecutate și neprevăzute în legea nouă nu se mai execută, iar cele care au corespondent în legea nouă se execută în conținutul și limitele prevăzute de aceasta.

(6) Dacă legea nouă este mai favorabilă numai sub aspectul pedepselor complementare sau măsurilor de siguranță, acestea se execută în conținutul și limitele prevăzute de legea nouă.

(7) Când o dispoziție din legea nouă se referă la pedepse definitiv aplicate, se ține seama, în cazul pedepselor executate până la data intrării în vigoare a acesteia, de pedeapsa redusă sau înlocuită potrivit dispozițiilor alin. (1) - (6). [Regl. ant.: CP 1969 – art. 14-15]

► Legea de aplicare nr. 187/2012:

Art. 4. Pedeapsa aplicată pentru o infracțiune printr-o hotărâre ce a rămas definitivă sub imperiul Codului penal din 1969, care nu depășește maximumul special prevăzut de Codul penal, nu poate fi redusă în urma intrării în vigoare a acestei legi.

Art. 11. Dispozițiile art. 62 din Codul penal privind amenda care însoțește pedeapsa închisorii nu se aplică în cazul infracțiunilor săvârșite anterior intrării în vigoare a acesteia și nu vor fi avute în vedere pentru determinarea legii penale mai favorabile.

Art. 13. (1) În cazul amenzilor stabilite definitiv sub imperiul Codului penal din 1969, aplicarea obligatorie a legii penale mai favorabile se face prin compararea amenzii aplicate cu suma ce rezultă din prevederile art. 61 alin. (2) și (4) din Codul penal, prin utilizarea unui quantum de referință pentru o zi-amendă în sumă de 150 lei.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător și amenzilor definitive stabilite pentru persoane juridice, în acest caz quantumul de referință pentru o zi-amendă, utilizat pentru aplicarea prevederilor art. 137 alin. (2) și (4) din Codul penal, fiind de 2.000 lei.

Legislație conexă: CPP – art. 595; ♦ H.G. nr. 836/2013 privind constituirea și atribuțiile comisiilor de evaluare a incidenței aplicării legii penale mai favorabile în cazul persoanelor aflate în executarea pedepselor și măsurilor educative privative de libertate din perspectiva noilor reglementări penale și procesual penale.

Hotărâre prealabilă. ÎCCJ – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală. 1. Prin decizia nr. 1/2014, M. Of. nr. 349 din 13 mai 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Ploiești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie și a stabilit că:

În aplicarea legii penale mai favorabile, după judecarea definitivă a cauzei înainte de intrarea în vigoare a noului Cod penal, pentru ipoteza unui concurs de infracțiuni, într-o primă etapă se verifică incidența dispozițiilor art. 6 din Codul penal, cu privire la pedepsele individuale.

În a doua etapă se verifică dacă pedeapsa rezultantă aplicată potrivit legii vechi depășește maximumul la care se poate ajunge în baza legii noi, conform art. 39 din Codul penal. În cazul în care pedeapsa rezultantă, aplicată potrivit legii vechi, depășește maximumul la care se poate ajunge în baza art. 39 din Codul penal, pedeapsa rezultantă va fi redusă la acest maxim. În caz contrar, pedeapsa rezultantă va rămâne astfel cum a fost stabilită potrivit legii vechi.

2. Prin decizia nr. 6/2014, M. Of. nr. 471 din 26 iunie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel București Secția I penală și a stabilit că:

În aplicarea legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei potrivit art. 6 alin. 1 din Codul penal, în cazul tentativei, limita maximă a pedepsei ce trebuie avută în vedere este maximumul prevăzut de lege pentru forma tentată (maximumul special al pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea consumată, redus sau înlocuit conform dispozițiilor privind tratamentul sancționator al tentativei).

3. Prin decizia nr. 7/2014, M. Of. nr. 471 din 26 iunie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori (...) și sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția I penală și stabilește:

În aplicarea legii penale mai favorabile, potrivit art. 6 din Codul penal, în cazul infracțiunilor continuate, prin sintagma „maxim special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită” se înțelege maximumul special prevăzut de lege pentru infracțiune, fără luarea în considerare a cauzei de majorare a pedepsei prevăzută pentru infracțiunea continuată.

4. Prin decizia nr. 8/2014, M. Of. nr. 473 din 27 iunie 2014, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a admis sesizarea formulată de către Tribunalul Dolj, Secția penală și a statuat că: